

(สำเนา)

เลขที่รับ ๙๐/๒๕๕๒ วันที่ ๙ ก.ย. ๒๕๕๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนอุทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๙ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บันทึกหลักการและเหตุผล
๒. ร่างพระราชบัญญัติ
๓. บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ข้าพเจ้ากับคณะขอเสนอร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. .... พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติประกอบกันมา เพื่อได้โปรดนำเสนอสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาและหากสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว ก็ขอได้โปรดนำเสนอดุสิตสภาพิจารณาดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สุวโรช พะลัง ผู้เสนอ

(นายสุวโรช พะลัง)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) นคร มาฉิม ผู้เสนอ (ลงชื่อ) ศุภชัย ศรีหาล้า ผู้เสนอ

(นายนคร มาฉิม)

(นายศุภชัย ศรีหาล้า)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

(ลงชื่อ) เจาะอามิง โตะตาทอง ผู้เสนอ (ลงชื่อ) ผ่องศรี ธาราภูมิ ผู้เสนอ

(นายเจาะอามิง โตะตาทอง)

(นางสาวผ่องศรี ธาราภูมิ)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคประชาธิปัตย์

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ พ.ศ. ....

หลักการ

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้
ประโยชน์ของทางราชการ

เหตุผล

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ของ
ทางราชการที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตสงวนหวงห้าม
ไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎร
เข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัยที่ทำกินจึงสมควร
มีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้
โอกาสแก่ผู้เข้าถือครองที่ดินได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจาย
การถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ของทางราชการ

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์
ของทางราชการ

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้
ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. ....

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"การสงวนหวงห้าม" หมายความว่า การหวงห้ามหรือสงวนที่ดินไว้ตามกฎหมายเกี่ยวกับการ
สงวนหวงห้ามที่ดินรกร้างว่างเปล่าอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือที่ดินประเภทใดประเภทหนึ่ง
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

"ผู้ว่าราชการจังหวัด" หมายความว่ารวมถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครด้วย

มาตรา ๔ ในกรณีที่รัฐได้มีการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินไว้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตาม
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินนั้น แต่ปรากฏว่ามีลักษณะอย่างใดอย่าง
หนึ่ง ดังนี้

(๑) ไม่ได้มีการใช้ที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนตามวัตถุประสงค์
(๒) เป็นการประกาศสงวนหวงห้ามที่ดินทับที่ดินที่ราษฎรได้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประกาศ
ถ้าปรากฏว่าที่ดินที่ทางราชการประกาศสงวนหวงห้ามนั้นได้แปรสภาพเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย
อาจพิสูจน์ได้ว่า ที่ดินดังกล่าวนั้น ทางราชการยังจะสงวนหวงห้ามไว้ เพื่อประโยชน์ของทาง
ราชการตามวัตถุประสงค์ต่อไป และมีใช้กรณีแบ่งการปกครองของทางราชการ ให้ถือว่าที่ดินดังกล่าว
อาจถูกยกเลิกการสงวนหวงห้าม

มาตรา ๕ ผู้ครอบครองที่ดินที่ทางราชการสงวนหวงห้ามไว้ อาจยื่นคำร้องขอให้ดำเนินการ
ยกเลิกการสงวนหวงห้ามต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ดินนั้นตั้งอยู่ในคำร้องนั้นอย่างน้อยต้องมีข้อความ
และมีข้อมูลเอกสารประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อ ที่อยู่ อาชีพ และบุคคลในครอบครัวของตน
- (๒) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๓) แผนผังแสดงที่ตั้งที่ดินและบริเวณที่ดินถือครอง โดยสังเขป

เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดรับคำร้องแล้ว ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำการตรวจสอบ
ข้อเท็จจริง และสภาพของที่ดินนั้นว่าทางราชการยังใช้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการเข้าถือครองจน
กลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย และประกอบอาชีพหรือไม่ หรือมีการถือครองก่อนที่ทาง
ราชการจะประกาศเป็นเขตสงวนหวงห้ามไว้หรือไม่

คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการ
จังหวัดเป็นประธาน ผู้แทนของส่วนราชการที่สงวนหวงห้ามที่ดินหนึ่งคน ผู้แทนกรมที่ดินหนึ่งคน ผู้แทน
กระทรวงกลาโหมหนึ่งคน ผู้แทนกรมธนารักษ์หนึ่งคน ผู้แทนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดินนั้น
ตั้งอยู่หนึ่งคน ผู้แทนของชุมชนที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่จำนวน ๕ คน เป็นกรรมการ ให้ที่ประชุมคัดเลือก
กรรมการทำหน้าที่เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาให้เสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ
แต่งตั้ง หากมีความจำเป็นให้ขยายเวลาการพิจารณาได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน
โดยระบุถึงเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องขยายเวลาและขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัดทุกครั้ง

มาตรา ๗ เมื่อคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินที่มีการสงวนหวงห้ามไว้นั้น ได้เปลี่ยนสภาพเป็นชุมชน หรือเป็นที่ดินทำกินหรือที่อยู่อาศัยแล้ว ให้ทำความเข้าใจพร้อมทั้งรายละเอียดและแผนผังโดยส่งเขปเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด นำเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

การประกาศยกเลิกหรือไม่ยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้แสดงผลของการยกเลิกหรือไม่ยกเลิกไว้อย่างชัดเจน และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่แจ้งให้ผู้ร้องทราบภายใน ๗ วัน

เมื่อได้มีการประกาศยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินตามวรรคสองแล้ว ให้ที่ดินดังกล่าวพ้นจากการเป็นที่สงวนหวงห้ามตามกฎหมาย ซึ่งบุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๘ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาแล้ว เห็นว่าที่ดินที่มีการสงวนหวงห้ามไว้มิใช่กรณีตามมาตรา ๔ ก็ให้ทำความเข้าใจพร้อมทั้งพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องทราบ และเสนอต่อนายกรัฐมนตรีสั่งการยกคำร้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่า ความเห็นของคณะกรรมการไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและที่ดินนั้นเป็นกรณีตามมาตรา ๔ มีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อให้คณะรัฐมนตรีได้พิจารณายกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินทั้งหมดหรือบางส่วนต่อไป

คำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะรัฐมนตรีให้ถือเป็นที่สุด

มาตรา ๙ ในกรณีที่ผู้ร้องเห็นว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรม ก็ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่จะใช้สิทธิทางศาล

มาตรา ๑๐ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

.....

.....

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดิน
ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ**

พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๒ วรรคห้า ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เนื่องจากในปัจจุบันนี้ได้มีกฎหมายที่ออกมาเกี่ยวกับการกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินตามวัตถุประสงค์ทับที่ที่ราษฎรได้จับจองและครอบครองอยู่แล้ว หรือเมื่อได้ประกาศกำหนดเขตหวงห้าม หรือสงวนไว้แล้ว แต่ทางราชการมิได้ทำประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการประกาศเขตสงวนหวงห้ามไว้จนมีราษฎรเข้าครอบครองใช้สอยในที่ดินนั้นเป็นเวลานาน จนกลายเป็นชุมชน หรือเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน จึงสมควรมีกฎหมายกำหนดวิธีการยกเลิกการกำหนดเขตสงวนหวงห้ามที่ดินของทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์แล้ว เพื่อให้โอกาสแก่ผู้เช่าถือครองได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม และเป็นหลักประกันในการดำรงชีพของราษฎร

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

เพื่อให้การครอบครองที่ดินของราษฎรที่มีขอบด้วยกฎหมายหากมีลักษณะตามมาตรา ๔ คือ

๒.๑ ที่ดินนั้นไม่มีการใช้ประโยชน์ในทางราชการ

๒.๒ ที่ดินที่ประกาศหวงห้ามของทางราชการ ราษฎรครอบครองอยู่ก่อนที่จะมีประกาศ

๓. กลไกของกฎหมาย

การยกเลิกการหวงห้ามที่ดินฯ เนื้อหาสาระต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อนหรือสร้างขั้นตอนทางปฏิบัติให้ยุ่งยากหรือเนิ่นช้า ควรมีกฎที่กระชับและรวดเร็ว ทั้งนี้ เพื่อให้ราษฎรที่ครอบครองที่ดินได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเป็นธรรมและเป็นหลักประกันในการดำรงชีพ

๑) ให้มีกรรมการเฉพาะกิจที่ไม่ใช่กรรมการระดับนโยบาย ดำเนินการพิจารณาเมื่อราษฎรร้องขอในร่างพระราชบัญญัตินี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งบุคคลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระเบียบไว้ในมาตรา ๕ หากจะกำหนดโครงสร้างให้มีการแต่งตั้งกรรมการระดับชาติหรือระดับนโยบาย ปฏิบัติหน้าที่จะทำให้การพิจารณาจะยุ่งยากและซับซ้อนและต้องใช้งบประมาณสูงเช่นค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ เป็นต้น อีกทั้งเรื่องกรยกเลิกการสงวนหวงห้ามที่ดินนี้ เป็นกรณีดำเนินการเฉพาะเรื่องเป็นครั้งคราวจึงควรใช้กรรมการเฉพาะกิจที่มีขนาดเล็ก

๒) การพิจารณาคำร้องของราษฎรเป็นไปตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ มีความกระชับและรวดเร็วไม่ซับซ้อน หากคณะรัฐมนตรีพิจารณาเอกสารที่คณะกรรมการเฉพาะกิจเสนอมาเป็นประการใดแล้ว ย่อมเป็นที่สุด แต่ราษฎรผู้ร้องขอมีสิทธิอุทธรณ์ความเห็นของคณะกรรมการต่อนายกรัฐมนตรีได้ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิราษฎรที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

๓) ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเนื่องจากว่าที่ดินที่เป็นปัญหาในพระราชบัญญัตินี้มีกระทรวงครอบครองหลายกระทรวง เช่น กรมธนารักษ์กระทรวงการคลัง ครอบครองที่ดินที่ราชพัสดุ กรมที่ดินกระทรวงมหาดไทยครอบครองที่ดินนอกจากที่ราชพัสดุ เป็นต้น